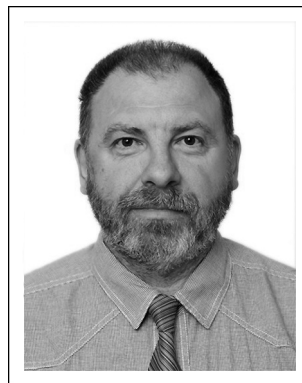

COLINDE ROMÂNEȘTI DIN VÂLCELE ȘI ARACI, JUDEȚUL COVASNA – TRADIȚIE, METAMORFOZE ȘI DEVENIRI FUNCȚIONALE CONTEMPORANE

Dr. CONSTANTIN SECARĂ

Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”
al Academiei Române, București

Constantin SECARĂ, muzicolog, etnomuzicolog, bizantinolog (n. 1962) face parte din generația actuală de muzicologi români, având specializare multidisciplinară, atât în domeniul muzicii românești (veche și contemporană), cât și în etnomuzicologie și bizantinologie muzicală. În prezent face parte din colectivul de cercetare al Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” al Academiei Române, ocupând funcția de cercetător științific gradul III, în cadrul sectorului de etnomuzicologie. A obținut doctoratul în muzică în anul 2008, cu distincția *Summa cum laude*, în cadrul Universității Naționale de Muzică din București, cu teza *Irmologhionul. Tipologie, evoluție și reprezentare în manuscrisele din România*, conducător de doctorat prof. univ. dr. Sebastian Barbu-Bucur. A realizat emisiuni radiofonice, a susținut conferințe publice în cadrul unor instituții de prestigiu și a prezentat comunicări științifice la simpozioane naționale și internaționale de muzicologie, etnomuzicologie și muzică bizantină. Autor de capitole în volumele colective de sinteze etnologice ale Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, autor de studii și articole de muzicologie, bizantinologie și etnomuzicologie în volume colective și publicații periodice românești. Este membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, al Secțiunii Naționale Române a Societății Internaționale de Muzică Contemporană și al Asociației de Științe Etnologice din România. Între anii 2011-2013 a fost bursier postdoctoral în cadrul proiectului „Valorificarea identităților culturale în procesele globale”, POSDRU/89/1.5/S/59758 al Academiei Române.

REZUMAT

Colindatul tradițional din Vâlcele și Araci (județul Covasna, România) este un obicei calendaristic reprezentativ pentru cultura tradițională de tip carpatic, din arealul sudic al Munților Baraolt și sud-estul Transilvaniei. Persistența acestui ritual în timp este remarcabilă, în ciuda existenței unui hiatus al transmiterii orale, care a survenit în ultimele trei decenii ale secolului al XX-lea. De la culegerile lui I. G. Bibicescu (realizate în ultimele

două decenii ale sec. al XIX-lea) și până la actualizările contemporane, existența cetelor de colindători și, implicit, a colindelor românești constituie o realitate incontestabilă a spiritualității folclorice specifice zonei. Studiul nostru relevă unele aspecte privind continuitatea repertorială (consemnată) de peste 130 de ani și fenomenul contemporan al colindatului tradițional românesc, ca reprezentare a eforturilor comunității locale, în direcția conservării identității culturale și naționale. Concluziile gravitează în jurul cercetărilor de teren actuale, care au relevat fenomenul conviețuirii elementelor de cultură tradițională cu cele mai recente achiziții tehnologice, într-o simbioză aparent paradoxală, dar care va genera, în scurt timp, mărci identitare și paradigme culturale noi.

Cuvinte-cheie: colindatul de Crăciun, colinde, cultură tradițională, zona carpatică, etnomuzicologie, identitate culturală, minorități naționale, multiculturalitate

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului „Valorificarea identităților culturale în procesele globale”, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/89/1.5/S/59758.

1. Atestări și repertoriu

Prima atestare a colindelor din Vâlcele, județul Covasna, se găsește în remarcabila monografie folclorică a lui I. G. Bibicescu [1], cel dintâi și cel mai important precursor al culegerilor de folclor din comuna situată la poalele sudice ale Munților Baraolt. Descoperind, pe la 1880, comorile ascunse în „lada de zestre” a folclorului românesc din Băile Vâlcele, autorul se declara surprins și îndurerat de pierderea și trecerea în uitare (de fapt, în repertoriul pasiv al comunității, conform teoriei lui Constantin Brăiloiu) a „cântecelor românești”. În acei ani, piesele muzicale ungurești erau considerate de sătenii români contemporani lui Bibicescu mai moderne și „mai frumoase” decât cele românești. Povestea culegerii este făcută cunoscută de autor în *Prefața* monografiei, unde relatează contextul în care s-a hotărât să noteze repertoriul existent precum și modalitățile concrete prin care avea să stimuleze „aducerea aminte” a informatorilor: plătind câte un florin fiecărui informator care-i putea furniza texte reprezentative (muzicale și/sau poetice, corespunzând unor genuri diverse: cântece, doine și colinde, cântece bătrânești etc.) ale repertoriului tradițional românesc din

sud-estul regiunii istorice a Transilvaniei. A rezultat, astfel, colecția pe care o cunoaștem.

Tipologia poetică a celor 17 colinde din cadrul acestei monografii reflectă un repertoriu bogat, cu o tematică circumscrisă unei nebănuite diversități. Încadrarea tipologică pe care am făcut-o colindelor din colecția lui Bibicescu respectă, într-o foarte mare măsură, clasificarea Monicăi Brătulescu: tip, subtip, temă [3]. Se mai cuvine să menționăm că sursele documentare ale lui Bibicescu au fost diverse și că informațiile au fost completate în mai multe etape, fie că au fost „scrise de Reveca Scurtu” sau „scrise de părintele Ion Moga din Vâlcele după cum le-au rostit feciorii din acea comună în 1884”. Ambele citate semnaleză, în subsidiar, metoda culegerii „prin corespondență”, foarte populară printre folcloriștii amatori de la finele sec. al XIX-lea. Sinteza titlurilor tuturor acestor colinde, împreună cu încadrările lor tipologice, poate fi urmărită în Anexa 1.

Ulterior culegerii lui I. G. Bibicescu cercetările de teren din Vâlcele și Araci au fost materializate, la nivel științific și instituțional, prin documente de arhivă sonoră rezultate în urma mai multor campanii de culegere, care au ajuns în prezent la un ecart (interval) temporal de peste 80 de ani: a) culegerile compozitorului și folcloristului Tiberiu Brediceanu din anii 1930 și 1938, existente în Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” al Academiei Române, București (AIEF); b) culegerea muzicologului clujean Ioan R. Nicola din anul 1933 AIEF); c) culegerea etnografului Nicolae Moldovan (n. 1921, la Vâlcele), efectuată la 24 decembrie 1973, prezentă în Arhiva Constantin Secară (ACS) d) culegerea etnomuzicologului bucureștean Speranța Rădulescu din anul 1980 (AIEF); e) culegerea mea din decembrie 2011 (ACS). În contextul acestei diversități repertoriale considerăm că este binevenită prezentarea unei liste integrale și cronologice care să redea diacronia înregistrărilor tuturor pieselor, completată cu date adiacente privind colecția, numele informatorilor (inf.), locul și data culegerii, numele culegătorului (culeg.), fondul în care se păstrează etc. (vezi Anexele 2-7)

În urma sintezei datelor existente se impun mai multe constatări preliminare, care pot fi articulate pe două paliere analitice complementare, sub aspect cantitativ și calitativ.

a) Sub raport statistic, se remarcă pierderea cantitativă și progresivă în timp a materialului înregistrat: de la 17 colinde, consemnate de I. G. Bibicescu, numărul a scăzut la 13 (dintre care 3 cântece de stea)

înregistrate de Tiberiu Brediceanu (în ambele campanii) și 4 înregistrate de Ioan R. Nicola; ulterior au fost consemnate 16 colinde, cântece de stea și cântări bisericești, în înregistrarea lui Nicolae Moldovan; au urmat 8 piese înregistrate de Speranța Rădulescu și 7 înregistrate de mine.

b) Sub raport calitativ se observă conservarea repertoriului, atât dacă ne referim la textele poetice cât și la liniile melodice ale pieselor consemnate: comparativ cu statistica liniarității cantitative, acest parametru oferă o foarte bună stabilitate în timp.

Din această perspectivă am conceput un model analitic bazat pe investigarea diacronică a pieselor considerate reprezentative pentru colindatul tradițional românesc din Vâlcele și Araci. Prin această metodă am intenționat evidențierea suprapunerilor stratigrafice ale repertoriului, pe o axă temporală care depășește 130 de ani – pe filiera Bibicescu – și 80 de ani – pe filiera documentelor sonore înregistrate. În acest scop, propunem o prezentare succintă a trei colinde care confirmă, în opinia noastră, toate datele necesare și suficiente în urmărirea unei continuități clare și evidente.

1) *Oi, și din sara de Crăciun* a fost publicat de I. G. Bibicescu cu titulatura „Al șaselea colind” [1, p. 213]. Încă din trecut acest colind a fost investit cu cele mai ridicate valențe de reprezentativitate între colindele din Vâlcele și Araci. Vorbind despre el, Nicolae Moldovan îl consideră „cel mai select” și își amintește că, în tinerețea sa, era cântat doar la câteva case mai importante din sat: la preot, la primar și la frunțașii satului.

Am identificat această piesă în trei înregistrări de arhivă (fg. 14777 a, AIEF, inf. Mihail Ranca, 44 a., culeg. Tiberiu Brediceanu și L. Olteanu, Vâlcele, 24.12.1938 [ex. 1]; fg. 14777 c, AIEF, inf. Constantin Picicoiu, 31 a., culeg. Tiberiu Brediceanu și L. Olteanu, Vâlcele, 24.12.1938; grup mixt, culeg. Nicolae Moldovan, Vâlcele, 24.12.1973) și am înregistrat-o eu însumi (d.a._ST-001.wav_28.12.2011, ACS) cu grupul de feciori din Araci, în aceeași comună, în 28.12.2011 (Anexa 8.1).

Exemplul 1: *Oi, și din sara de Crăciun*

fg. 14777 a, AIEF
Mihail Ranca, 44 a., Vâlcele, CV
culeg. T. Brediceanu, L. Olteanu, 24.12.1938
transcr. C. Secară, 18.11.2012

The musical score is written on a single treble clef staff with a key signature of one sharp (F#) and a tempo marking of quarter note = 82. The melody is characterized by a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes. The lyrics are written below the staff, with some words underlined. The score concludes with a double bar line and a final chord marked 'Finala' with a sharp sign.

O, Și din sa - ra de Cră - ciu - nu' o, Dom - nu - lui mîneu Oi,
S - a năs - cut și Dum - ne - zău Oi, și din ies - lea bo - i - lor
O, Dom - nu - lui mîneu oi, ie - ra mic - d'en - fă - șe - țel o,
scu - fi - ță d'e dor - je - nel O, Dom - nu - lui mîneu

Finala

2) *Coborât-a (pogorât-a) Dumnezeu*: al doilea colind care poate fi urmărit în dispunere comparată, în trei înregistrări de arhivă (fg. 1370-1371 a, AIEF, inf. Busuioc Lingurar, 63 a., culeg. Ioan R. Nicola, Vâlcele, 04.08.1933 [ex. 2]; fg. 14775 c, AIEF, inf. Busuioc Lingurar, 68 a., culeg. Tiberiu Brediceanu, L. Olteanu, Vâlcele, 24.12.1938; inf. grup bărbați, culeg. Nicolae Moldovan, 24.12.1973, ACS), care au fost completate de mine prin înregistrarea grupului de feciori din Araci, la 28.12.2011 (d.a. ST-002.wav_28.12.2011, ACS; Anexa 8.2). Această piesă a fost încadrată de Bibicescu drept „Al patrusprezecelea colind”, făcând parte dintr-o suită catalogată de autor astfel: „Următoarele colinde se cântă cu deosebire de țigani greco-orientali. Se presupune că ele ar fi fost adoptate de țigani de la români (...). De altfel, românii știu colindele țigănești, care sunt melodioase, mai melodioase și mai cu înțeles – cum zice, cu drept cuvânt părintele Moga – ca cele românești” [1, p. 223].

Considerăm că, în acest moment, sunt necesare câteva lămuriri. Comuna Vâlcele este compusă din satele Vâlcele (reședința), Araci, Ariușd și Hetea, având o populație cu structură etnic mixtă: dintr-un total 3698 locuitori, un număr de 1778 îl reprezintă etnicii rromi (țigani), în timp ce etnicii români sunt în număr de 1357 iar cei maghiari – 552 (în lipsa datelor recensământului din 2011, cifrele sunt cele relevate de recensământul din 2002). De remarcat că țiganii din Vâlcele și Araci sunt, în totalitate, vorbitori de limbă română; ei nu au fost maghiarizați în ultimul secol, așa cum s-a întâmplat în alte localități din Covasna și Harghita [9, p. 138]. Totuși, este foarte important să observăm că, din punct de vedere confesional, acești rromi nu mai aparțin în totalitate cultului creștin „greco-oriental” (după cum se numea cultul creștin-ortodox la finele sec. al XIX-lea), ci au fost asimilați în proporție de aprox. o treime (555) între efectivele cultului penticostal, foarte activ mai ales după anul 1990 [9, p. 141]. Din motive care țin de propriile doctrine religioase, aceste culte neoprotestante nu le permit membrilor să mai practice colindatul. Din această perspectivă, astăzi țiganii din Araci și Vâlcele nu mai colindă așa cum o făcea strămoșul lor, Busuioc Lingurar, acel excepțional informator care a performat trei colinde pentru înregistrările făcute de Ioan R. Nicola (1933) și nu mai puțin de șase colinde pentru culegerea lui Tiberiu Brediceanu (1938). În privința ultimei variante (înregistrată de mine împreună cu ceata actuală de feciori din Araci) putem să constatăm parcursul invers al piesei, dinspre colindătorii de etnie rromă (inexistenți sau foarte slab reprezentați în prezent, din cauza motivelor anterior expuse) înspre colindătorii de etnie română.

Exemplul 2: Pogorât-a Dumnezău

fig. 1370, AIEF

inf. Busuioc Lingurar, 63 a., Vâlcele, CV

culeg. Ioan R. Nicola, Vâlcele, 04.08.1933

transcr. C. Secară, 18.11.2012

♩ = 150

Po - go-râ - tu Dum - ne-ză - uă Dom - nu - lui Dom-nu-lui nos - tru

cum - Dum-ne - zău co - bo - râ - re

Finala

3) „Zoritul” marchează încheierea colindatului, în a doua zi de Crăciun. Piesa, lipsită de refren, poate fi încadrată în specia cântecelor de stea, având o evidentă tentă cărturărească, privind istoria mântuirii lumii prin Nașterea Domnului Iisus Hristos, ca îndreptare a căderii lui Adam. Este interesantă remarca lui I. G. Bibicescu legată de acest colind: „se cântă de feciori și oameni însurați la fiecare între sine” [1, p. 221]. Obiceiul se practică și în prezent, tot în data de 26 decembrie, atunci când ceata umblă pe la casele care au fost colindate în ajunul Crăciunului.

Înregistrările acestei piese pot fi identificate în mai multe etape (fg. 14749 e, AIEF, inf. [?], culeg. Tiberiu Brediceanu, 24.05.1930, Vâlcele [ex.3]; fg. 14775 b, AIEF, inf. Busuioc Lingurar, 68 a., culeg. Tiberiu Brediceanu și L. Olteanu, Vâlcele, 24.12.1938; inf. grup mixt și inf. grup de copii țigani, culeg. Nicolae Moldovan, 24.12.1973, ACS), fiind încheiate prin înregistrarea mea din 28.12.2011, împreună cu grupul de feciori de la Araci (d.a._ST-003.wav_28.12.2011, ACS, Anexa 8.3).

Exemplul 3: Mulțămescu-Ți („Zoritul” după colindat)

fg. 14749 e, AIEF
inf. (?), culeg. T. Brediceanu, 24.05.1930, Vâlcele, CV
transcr. C. Secară, 18.11.2012

$\text{♩} = 160$

Mul-tă-mes-cu-ți mul-ță-mes - cu - ți Doam-ne li - su-se Hri-stoa - se

Căci ne-ai dat zi - ori fru-moa - se și ra-ze prea - lu-mi-noa-se

Finala

2. Tradiție și actualitate. Metodologia cercetării

Cercetarea aplicată a urmărit în egală măsură relevarea cantitativă și calitativă a dinamicii repertoriului, printr-o serie de acțiuni succesive și repetate privind studiul bibliografic și arhivistic, care au fost dublate de o sesiune de cercetare și culegere pe teren, în vederea actualizării datelor.

În cursul primei faze a documentării (iunie 2011) am făcut cunoștință cu nonagenarul Nicolae Moldovan, fost muzeograf și

activist cultural la Sfântu Gheorghe, vâlcean de origine. După ce mi-a vorbit despre obiceiul colindatului tradițional de la Vâlcele și Araci, domnul Moldovan mi-a încredințat o bandă de magnetofon care datează din anul 1973, conținând înregistrarea unor colinde care au fost performate la Vâlcele în ajunul Crăciunului din anul 1973. Nicolae Moldovan identificase și înregistrase, la acea dată, un repertoriu de 16 piese (colinde, orații, cântece de stea și cântări bisericești), interpretate de oameni trecuți de 50 de ani, numiți, în grai local, „băbări”. Tinerii, spunea Nicolae Moldovan în cadrul înregistrării, deveniseră indiferenți față de obiceiul colindatului, în general, și mai ales față de colindele vechi ale satului, în special. Era perioada marii industrializări socialiste, când mulți dintre locuitorii satelor deveniseră din agricultori muncitori navetiști (pendulau zilnic, pe distanțe cuprinse între 10–50 km, între locuințele de la sat și locurile de muncă de la oraș) sau chiar își părăsiseră zonele de proveniență, în favoarea locuințelor din orașe. Înregistrările realizate de Nicolae Moldovan, cu aparatură neprofesională, au suferit deteriorări progresive; cauzele au fost: calitatea slabă a benzii de magnetofon originale, păstrarea ei în condiții improprii și audițiile repetate ale înregistrărilor. Din aceste motive, acestea mai pot fi folosite azi doar ca material documentar auxiliar. În acest context mi-am propus ca, în cel mai scurt timp, să finalizez toate operațiunile tehnice legate de recondiționarea și transpunerea digitală a acestei benzi de magnetofon, în vederea realizării transcrierilor muzicale și literare ulterioare.

Am conceput cercetarea din comuna Vâlcele și satul Araci în două etape. Stadiul inițial a coincis cu cercetarea bibliografică și arhivistică; el a fost extins ulterior printr-o cercetare exploratorie și prospectivă a repertoriului aflat astăzi în uz. Din această perspectivă, am considerat necesară și utilă prezența mea, ca observator, în cadrul Festivalului de colinde și obiceiuri de iarnă „Crăciunul la români”, ediția a XXI-a, organizat de Fundația „Mihai Viteazul” din Sfântu Gheorghe, între 10-11 decembrie 2011. Acest festival are, în afara inerentei laturi spectaculare, o importantă componentă interactivă, prin organizarea unor deplasări ale cetelor de colindători la instituții publice și biserici românești aflate în diferite localități din județul Covasna. Această acțiune ar putea fi interpretată la o primă vedere ca un reflex al „colindelor oficiale” din perioada comunistă; ea întrunește însă, în condițiile sociale și culturale actuale ale comunităților românești minoritare din județele Covasna și

Harghita, atributele coeziunii și afirmării identității culturale și spirituale românești din această zonă. În anul 2011, ceata mixtă de colindători din Vâlcele s-a deplasat și a colindat la instituții importante ale statului român din Sfântu Gheorghe și la biserica ortodoxă „Pogorârea Sfântului Duh” din Târgu Secuiesc. Cu această ocazie am făcut cunoștință cu ceata de colindători din Vâlcele, pe care am însoțit-o în timpul celor două zile de festival.

Continuarea cercetării în etapa următoare, pe teren, a fost determinată de remarcarea unui potențial important al acestor tineri, în ciuda unei structurări eterogene a repertoriului. De această dată, grupul-țintă l-a constituit ceata feciorilor din Araci, pe care i-am înregistrat, într-o singură ședință de culegere (în data de 28 decembrie 2011). Repertoriul a fost alcătuit din cele trei colinde despre care am vorbit mai sus (*Oi, și din sara de Crăciun, Pogorât-a Dumnezău, Mulțămescu-Ți...*) iar înregistrarea a fost completată cu un scurt interviu. Ulterior, pentru completarea informațiilor privind obiceiul colindatului (ca fenomen sincretic, complex) și pentru demonstrarea stabilității repertoriului din zona investigată, am conceput un chestionar cu 32 de întrebări pe care l-am transmis, prin poșta electronică, judei grupului din Vâlcele. Au rezultat mai multe răspunsuri și informații adiacente, care au adus un plus de valoare cercetării mele. Acestea sunt redate, sintetic, în continuare.

1) Structura și organizarea cetei

Data constituirii cetei de colindători diferă de la un sat la celălalt. În Vâlcele, tradiția colindatului a fost întreruptă începând cu anii '70 (în perioada culegerii efectuate de N. Moldovan); ceata actuală a fost constituită în 12.11.2010, are o structură mixtă pe sexe și se află în căutarea identității repertoriale. Prin comparație, ceata feciorilor din Araci se revendică drept continuatoarea cetelor similare anterioare, cu legătură temporală neîntreruptă; schimburile de generație s-au făcut treptat, prin înlocuirea unei/unor persoane și nu prin substituirea întregului colectiv. Din păcate, nu am putut verifica această afirmație, din cauza absenței unor elemente informative suplimentare (discuții cu persoane vârstnice, mărturii documentare etc.). Criteriile de selecție sunt, în linii generale, identice pentru ambele cete: orice tânăr (doar flăcău, pentru feciorii din Araci, sau flăcăi și fete, pentru ceata din Vâlcele), cu vârsta

începând de la 15 ani și până la căsătorie. În ambele situații, persoanele căsătorite nu mai sunt acceptate.

2) *Reprezentativitatea și autoritatea judelei*

Judele este conducătorul necontestat al cetei, hotărăște componența acesteia, repertoriul, timpul și locul repetițiilor, se ocupă de gestionarea banilor câștigați și de organizarea balului care urmează colindatului etc. Alegerea judelei se face după criterii stricte: „să știe toate colindele”, „să fie cel mai vechi [din ceată]” (informații de la Cornel Andrei, 28 ani, „judele” cetei de feciori din Araci, la 28.12.2011); „să fie o persoană respectată și ascultată de [ceilalți] membri”, „să aibe toate prezențele pe anul precedent”, „să-și permită să cinstească pe membri după fiecare activitate”, „să organizeze masa judelei, în decursul unui an, timp cât este jude” (informații de la Dan Ardelean, 22 ani, „judele” cetei de colindători din Vâlcele, prin e-mail, în cursul lunii ianuarie, 2012). Data și modalitatea alegerii judelei diferă radical la cele două cete, fără ca informatorii să aducă lămuriri suplimentare asupra datelor și diferențelor dintre ele: „în Duminica Tomii” (D. A., Vâlcele); „de Sfântul Neculai... toți ficiorii din sat ne adunăm într-un local și acolo hotărâm pe care dintre noi să punem jude” (C. A, Araci). Judele este și acela care „dă tonul” fiecărui colind în parte, intonând singur primul rând melodic; practica este valabilă atât pentru ceata de feciori din Araci cât și pentru ceata mixtă din Vâlcele.

3) *Recuzita ca expresie identitară: costumul popular și drapelul*

Costumul popular al cetei de colindători din Vâlcele reprezintă o reconstituire ale unor „urme care au rămas după vechea costumație a vâlcelenilor (vâlcelenii se trag de pe Valea Târnavei). nu costumul întreg, ci doar acea vestă și fotele care se poartă; am mers la Brașov și am dat comandă, ca să păstrăm cât mai multe elemente vechi ale costumelor; nu am avut bani ca să completăm, cu acea năframă pe care o purtau femeile, bărbații cu pălării și iarna cu căciuli; am găsit fotografii vechi în care sunt prinse elementele de costum” (informații de la Nicolae Cucu, 55 a., Vâlcele, la 28.12.2011) (foto 1).

Foto 1: Ceata de colindători din Vâlcele (foto: C. Secară)

„Colindatul se face cu steagul” (N. C., Vâlcele). Steagul cetei din Vâlcele a fost recuperat și recondiționat în ultimii ani; acesta cuprinde mai multe elemente distincte: pe față este țesut numele comunei – „Vâlcele” – iar pe revers se poate citi inscripția „14 IV 1947”, data confecționării lui. În cele patru colțuri sunt brodați crini stilizați iar cele două colțuri libere sunt împodobite cu ciucuri tricolori. El a reprezentat, în decursul anilor, atât un însemn cât și o puternică marcă identitară, căci drapelul românesc din Vâlcele îi însoțea pe tineri în unele dintre cele mai importante momente ale vieții lor: la recrutare (plecarea la stagiul militar). După anul 1990, steagul este purtat de ceată pe tot parcursul obiceiului colindatului (foto 2).

Foto 2: Drapelul cetei de colindători din Vâlcele (foto: C. Secară)

Drapelul din Araci este mai vechi și, datorită unor caracteristici speciale, cu atât mai valoros și mai interesant. Datează din anul 1936, din vremea României Mari; pe față se poate citi: „Societatea Sf. Gheorghe a tinerimii ortodoxe române com. Araci” iar pe spate este brodată data constituirii acestei societăți, „25 XII 1936”. Cel mai interesant și valoros element al acestui drapel este oferit de imaginea Sfântului Gheorghe, reprezentat ca un cavaler medieval, cu armură, omorând, din șaua calului, balaurul. Plasarea scenei în mijlocul unui decor bogat în detalii (acțiunea are loc într-o vale străjuită de munți înalți, unde Sfântul Gheorghe ucide cu sulița balaurul; pe versantul din stânga văii, pe o stâncă, se află o casă, având arhitectura unei biserici cu turla ascuțită – de tipul celor romano-catolice și/sau reformate – în fața căreia o tânără prințesă, cu părul lung, despletit, urmărește deznodământul cu mâinile împreunate ca pentru rugăciune), situează această imagine în sfera ilustrării literaturii apocrife și a legendelor medievale de tradiție apuseană. Drapelul este ornamentat în cele patru colțuri cu crini brodați în culori pale, bleu și roz, interpretabili ca simboluri ale purității și fecioriei, iar în cele două colțuri libere atârână ciucuri aurii (foto 3).

Foto 3: Ceata de colindători din Araci cu drapelul (foto: C. Secară)

4) Vechimea și stabilitatea repertoriului; modalități de transmitere și învățare

Există două modalități diferite de percepție, de preluare-transmitere și de însușire a repertoriului: „timp de un an am umblat pe la persoanele în vârstă din sat pentru a culege colinde și cântece specifice zonei” (D. A., Vâlcele); „colindele sunt din moși-strămoși, au câteva sute de ani; părinții și bunici noștri le-au avut tot așa; noi le-am învățat de la părinți” (C. A., Araci). Despre caracterul informal al învățării pieselor atrag atenția, și în acest caz, două atitudini diferite: „colindele culese de la bătrâni le transcriu în Word, scot în jur de 30 de foi cu fiecare colind, fiecare membru primește foile cu colindele, iar doamna Cucu Marina ne învață melodiile colindelor; repetițiile pentru colind încep în jur de data de 3-4 decembrie deoarece până în data de 1 decembrie (Ziua Națională a României, n.n.) avem repetiții la cântece patriotice” (D. A., Vâlcele); (...) „din acest punct de vedere mă bucură că acești copii au început să caute vechile tradiții și au lăsat deoparte manelele și discotecile; le dau o sală de clasă la școală unde se întâlnesc de două-trei ori pe săptămână, discută și fac repetiții; sunt în jur de 24-26 de tineri, băieți și fete (N. C., Vâlcele); „le-am învățat tot unul de la celălalt; în fiecare an intră unu’, doi sau trei în ceată; care cum se-nsoară, ăla iese afară, nu mai are voie să stea în ceată” (C. A., Araci).

5) Acte și formule ritual-ceremoniale. Trasee referențiale

Atât formula de primire a cetei de colindători („*Bună sara, gazdă bună! Primiți colinda noastră?*” / „*Primim, bucuroși!*”) cât și orația (urarea), rostită la sfârșitul colindatului de judele colindătorilor, păstrează, în linii mari, forma și conținutul orației consemnate de I. G. Bibicescu: „După ce colindul s-a sfârșit și feciorii au primit un dar de la cei colindați, atunci judele colindătorilor, adecă cel ales de toți ca să le fie cap, zice: «*Bună seara, bună seara de Crăciun, jupâne gazdă și jupâneasă găzdoaie! Să dăm laudă și mulțămită că ne-au învrednicit Dumnezeu de am ajuns și Nașterea Domnului, cu pace, cu sănătate și cu iertare de păcate. Acum, luați în nume de bine cinstit orșagul nostru că se areată jupânul gazdă și jupâneasa găzdoaie cu toată casa domniilor lor d-împreună c-un stog de grâu frumos (colacul ce-l capătă), de frumos e frumos, că-i fața Domnului Cristos, c-o bute de vin, c-o mână de galbeni, c-o spată de porc. De unde domniile lor au luat și au golit și pe noi ne-au dăruit, Dumnezeu să le dăruiască cu miia, cu suta, cu darul Sfinției Sale, ca-n veci să nu se sfârșească. Dumnezeu să-i ție întru mulți ani ca să mai poată dăruia feciorași de oameni de omenie, ca aceștia, și mai de omenie de vor fi»” [1, p. 222]. „*Bună seara de Crăciun! Jupâne gazdă și jupâneasă găzdoaie, dați-ne laudă și mulțumire, c-am ajuns seara de Crăciun, cu pace, cu sănătate, cu iertare de păcate. Sfânt Anu' Nou, Sfântu' Botez și alte praznice luminate, de la Dumnezeu lăsate, să le-ajungem întru mulți și fericiți ani! Luați nume de bine, cinstită oastea (s.n.) noastră, că jupânul gazdă și jupâneasa găzdoaie s-arată c-o mână de galbeni. De unde dumnealor au luat și-au golit, și pe noi ne-au cinstit, Dumnezeu să le dea cu mia, cu suta, să poată cinsti mulți colindători de seama noastră. În seara de azi, la mulți ani!*” (C. A., Araci). „*Bună seara, bună seara, seara de Crăciun! Jupâne gazdă, jupâneasă găzdoaie, acum să dăm laudă și mulțumire lui Dumnezeu, că ne-avrednicit să ajungem seara de astă seară, Nașterea lui Iisus Hristos, cu pace, cu sănătate, cu iertare de păcate. Sfântul Anul Nou, Sfântul Botez și alte praznice luminate, de la Dumnezeu lăsate, dorim să le-ajungem, cu dumneavoastră-mpreună, la mai mulți, fericiți ani. Cinstită oastea (s.n.) noastră! Să luăm în nume de bine, că jupânul gazdă și jupâneasa găzdoaie s-arată c-un colac de grâu frumos (de frumos, e frumos, că-i fața lu' Domnu Hristos), c-o bute de vin, c-o mână de galbeni. De unde dumnealui a luat și ne-a cinstit, Dumnezeu să-i întoarcă: cu mia, cu suta, cu darul Sfinției Sale, ca-n veci să nu se cunoască. La mulți ani, seara de Crăciun!*” (D. A., Vâlcele). De observat că, în ambele situații, substantivul *orșag* (urare, orație, apud Bibicescu) [1, p. 403] și-a pierdut, pesemne, înțelesul, transformându-se, prin transmitere orală, în *oaste*.*

Nu există un traseu prestabilit al colindatului. Există, în schimb, o ordine a priorităților: „se începe la preot, la primar, viceprimar, la părinți, rude, prieteni și se continuă la tot satul; anul acesta au colindat două zile la rând” (N. C., Vâlcele).

6) „Zoritul”

Acest obicei din cadrul colindatului tradițional românesc, rar întâlnit în prezent, își etalează un specific puternic în cadrul comunităților din Araci și Vâlcele. „Pe 26 decembrie, a doua zi de Crăciun, mergem cu *Zoritul*, mulțumim oamenilor că ne-au primit și cântăm *Mulțumescu-Ți...*” (C. A., Araci). „Când mergem cu *Zoritul* (pe 26 decembrie, n.n.), în seara aceea se face bal” (D. A., Vâlcele).

7) *Balul Crăciunului*

„După ce au colindat, și au scos niște bănuți, au tocmit o formație și au făcut un bal, așa cum se făcea; balul a debutat cu câteva colinde din Vâlcele, după aceea dansul; toată lumea s-a distrat până dimineața. La bal a venit lume din Araci, Vâlcele, Ariușd, Feldioara, Hăghig, Podu Olt, Dobârlău, Hărman, din toate comunele învecinate. Oamenii au venit cu coșul (cum se mergea înainte la bal sau cum se făceau revelioanele), fiecare a pus pe masă și a consumat din ce a adus.” (N. C., Vâlcele)

Acest bal constituie exemplul cel mai elocvent al transferului imediat și categoric dinspre tradiție spre modernitate. „Balul Crăciunului are loc pe data de 26 decembrie începând cu orele 19.00 la Căminul Cultural Vâlcele; anul acesta am fost onorați cu prezența a peste 200 persoane. Persoanele care ne-au primit cu colindul și ne-au cinstit primesc din partea noastră o invitație la Balul Crăciunului. Restul persoanelor care nu au primit invitație pot intra plătind o taxă de intrare” (D. A., Vâlcele). În cadrul interviului cu grupul de la Araci, am adresat următoarea întrebare: Există o formație sau un taraf în sat? Răspuns: „Nu. Am chemat de la Hăghig, d-acea; e cineva pe care cunoaștem, o formație (...) cu instrumente d-astea, moderne: orgă, saxafon (sic!), chitară, tobe.” Întrebare (C. S): Ce repertoriu cântă această formație? Răspuns: „De toate, chiar și manele, sârbe, tot ce se cere” (C. A., Araci).

3. Realități și perspective. Concluzii

Nu putem să încheiem acest studiu de caz fără a schița câteva concluzii:

1) Obiceiul colindatului tradițional românesc din Vâlcele și Araci s-a păstrat până în prezent, chiar în condițiile diminuării și/sau transformării substanțiale a repertoriului; unele dintre cele mai importante piese s-au transmis până în contemporaneitate, cu păstrarea aproape identică a structurilor poetice și muzicale inițiale.

2) În pofida asemănarilor structurale, a distanței geografice foarte mici și a legăturilor administrative dintre cele două localități, între Vâlcele și Araci există diferențe destul de mari în privința transmiterii și continuității repertoriului de colinde. În Vâlcele a existat o întrerupere de mai multe decenii. Consecințele privesc nu doar repertoriul ci și organizarea cetei actuale de colindători, care se bazează pe o structură de gen mixtă, nerespectând criteriile stricte de constituire ale cetei bărbățești (sau, după caz, de flăcăi). Din aceleași cauze repertoriul este compozit, bazat în majoritate pe împrumuturi culturale care provin din zona anodină promovată de mass-media. În Vâlcele se practică un colindat „de tranziție”, în sensul termenului care poate desemna, la modul ideal, o încercare de reconstituire a tradiției, dar care presupune, în fond, o reinventare a ei. Comparativ, ceata de feciori din Araci este mai bine structurată iar repertoriul este, în mare parte, identic cu cel vechi.

3) Conservatorismul zonei este remarcabil, în condițiile mutațiilor din domeniul expresiilor culturii tradiționale, survenite la nivelul întregii țări. Cu toate acestea, atitudinea conservatoare se oprește doar la nivelul păstrării unei părți a repertoriului pentru colindat; alte elemente folclorice (repertoriul epic, liric sau de joc, alte repertorii rituale etc.) sau etnografice (costumul popular) s-au pierdut și au fost plasate în eventualitatea și proximitatea „reconstituirilor” ulterioare.

4) Din același punct de vedere al raportului dintre păstrarea/căutarea identității și înnoire/modernizare, se observă că repertoriul altor obiceiuri colaterale colindatului este racordat complet la contemporaneitate, atât ca formă cât și ca fond. Un singur exemplu (concludent în acest sens, oferind certitudinea că nu ar fi unicul de acest tip) poate fi ilustrat prin modul în care se desfășoară Balul Crăciunului și prin tipurile muzicilor consumate la această petrecere organizată de ceata

de colindători. În condițiile dispariției lăutarilor locali, muzica este asigurată de formații de nunți (dotate cu instrumente electrofone) din localitățile învecinate sau din zona Câmpiei Brașovului, a căror versatilitate în performarea genurilor muzicale solicitate (hore, sârbe dar și pop, dance, inclusiv manele) este binecunoscută și apreciată de beneficiari. Această problemă, împreună cu discutarea mutațiilor contemporane, necesită însă o perioadă de timp pentru reflecție și detașare obiectivă, pe care doar trecerea timpului le poate clarifica înainte de a o pronunțare definitivă.

BIBLIOGRAFIE

- [1] **BIBICESCU, I. G.**, *Poezii populare din Transilvania, culese și adnotate de...*, Imprimeria Statului, București, 1893; reeditare îngrijită de Maria Croicu, prefață de I. C. Chițimia, Editura Minerva, București, 1970
- [2] **BOCȘA, Ioan** (coord.), *Colinde românești*, Editura Media Musica, Cluj-Napoca, 2003
- [3] **BRĂTULESCU, Monica**, *Colinda românească [The Romanian Colinda (Winter-Solstice Songs)]*, Editura Minerva, București, 1981
- [4] **DICULESCU, Felicia**, „Folclor muzical din Depresiunea Întorsura Buzăului. Colindatul și colinda – aspecte evolutive”, în: „Angvstia”, nr. 4, Editura „Carpații Răsăriteni”, Sfântu Gheorghe, (1999), p. 367–376
- [5] **HERȚEA, Iosif**, *Romanian Carols*, The Romanian Cultural Foundation Publishing House, Bucharest, 1999
- [6] **HERȚEA, Iosif**, *Colinde românești (versuri)*, Editura Muzeul Literaturii Române, București, 2000
- [7] **ISPAS, Sabina**, *Comentarii etnologice asupra colindei și colindatului*, în ***, *Sub aripa cerului*, antologie de: Sabina Ispas, Mihaela Șerbănescu, Otilia Pop-Miculi, Editura Enciclopedică, București, 1998
- [8] **ISPAS, Sabina**, *Colindatul tradițional românesc. Sens și simbol*, prefață, antologie și glosar de..., Editura Saeculum Vizual, București, 2007
- [9] **LĂCĂTUȘU, Ioan**, *Structuri etnice și confesionale în județele Covasna și Harghita*, Editura Universității „Petru Maior”, Târgu Mureș, 2008
- [10] **SZENIK, Ileana, BOCȘA, Ioan**, *Colinda în Transilvania – Catalog tipologic muzical*, Editura Qual Media, Cluj-Napoca, 2011

ANEXE

Anexa 1

Colindele culese de I. G. Bibicescu: 1884 [1, p. 209–227]

(„Colinde; scrise de Reveca Scurtu din Vâlcele”):

1. *Ia te scoală, gazdă, scoală*, nr. 315, „primul colind”, p. 209 (II, cosmogonice, 26, vestmânt împodobit cu astre)
2. *Supt poalele cerului*, nr. 316, „al doilea colind”, p. 210 (VIII, biblice și apocrife, 166, Adam)
3. *Tot pe după munți înalți*, nr. 317, „al treilea colind”, p. 211 (II, cosmogonice, 23, facerea lumii)
4. *Pe supt deal, pe supt deluț*, nr. 318, „al patrulea colind”, p. 212 (II, cosmogonice, 23, facerea lumii)
5. *Scoal, cioban, nu mai dormi*, nr. 319, „al cincilea colind”, p. 213 (VIII, biblice și apocrife, 167, vestea Nașterii)

(„Alte colinde; scrise de părintele Ion Moga din Vâlcele după cum le-au rostit feciorii din acea comună în 1884”):

6. *O! Și din sara de Crăciun*, nr. 320, „al șaselea colind”, p. 213 (VIII, biblice și apocrife, 167, vestea Nașterii; 170, Nașterea lui Iisus și solii; 172, uciderea pruncilor)
7. *Bunul Dumnezeu și cu Sânt Ion*, nr. 321, „al șaptelea colind”, p. 215 (III, profesionale, 37, nașterea unui miel miraculos)
8. *De-ntreabă-și, de-ntreabă-și*, nr. 322, „al optulea colind”, p. 216 (VIII, biblice și apocrife, 186, răstignirea lui Iisus; 187, originea grâului, vinului și mirului)
9. *Cine-i în ceste scorturi*, nr. 323, „al nouălea colind”, p. 217 (VII, edificatoare și moralizatoare, nr. 151, disputa dintre vin, grâu și mir)
10. *Sara de-astă sară*, nr. 324, „al zecelea colind”, p. 219 (VIII, biblice și apocrife, 173, Botezul Domnului)
11. *Sus în poarta raiului*, nr. 325, „al unsprezecelea colind”, p. 219 (II, cosmogonice, 25, furarea astrelor)
12. *Mulțumescu-ți, mulțumesc* („Zoritul a doua zi de Crăciun. Se cântă de feciori și de oameni însurați la fiecare între sine”), nr. 326, „al doisprezecelea colind”, p. 221 (VIII, biblice și apocrife, 166, Adam).

(„Specimene din colindele ce le spun țiganii greco-orientali”):

13. *Supt cea poală de dumbravă*, nr. 327, „al treisprezecelea colind”, p. 223 (III, profesionale, 39, ciobanul care și-a pierdut oile)
14. *Coborât-a Dumnezeu*, nr. 328, „al patrusprezecelea colind”, p. 223 (III, cosmogonice, 30, mana câmpului)
15. *Mulțumescu-ți, mulțumesc*, nr. 329, „al cincisprezecelea colind”, p. 225 (VIII, biblice și apocrife, 166, Adam)
16. *Pe supt roșu răsărit*, nr. 330, „al șesprezecelea colind”, p. 226 (II, cosmogonice, 25, furarea astrelor; VIII, biblice și apocrife, 177, Maica Domnului cu pruncul în brațe și slujba în mănăstire)

17. *Mulțămescu-ți Isuse Cristoase*, nr. 331, „al șaptesprezecelea colind”, p. 227 (I, protocolare, 1, colindătorii și gazda).

Anexa 2

Culegerea Tiberiu Brediceanu: 1930 (AIEF)

1. *Tu ești lumina cea sfântă*, inf. ?, Vâlcele, culeg. Tiberiu Brediceanu, 25.05.1930, fg. 14749 c, AIEF
2. *În orașul Vișlăem*, inf. ?, Vâlcele, culeg. Tiberiu Brediceanu, 25.05.1930, fg. 14749 d, AIEF
3. *Mulțămescu-Ți, mulțămescu-Ți*, inf. ?, Vâlcele, culeg. Tiberiu Brediceanu, 25.05.1930, fg. 14749 e, AIEF

Anexa 3

Culegerea Ioan R. Nicola: 1933 (AIEF)

1. *Mulțumimu-Ți Isus Hristoase*, inf. Busuioc Lingurar, 63 a., Vâlcele, culeg. Ioan R. Nicola, 04.08.1933, fg. 1369, AIEF
2. *Coborât-o Dumnezeu*, inf. Busuioc Lingurar, 63 a., Vâlcele, culeg. Ioan R. Nicola, 04.08.1933, fg. 1370-1371 a, AIEF
3. *Sub cea poală de dumbrovă*, inf. Busuioc Lingurar, 63 a., Vâlcele, culeg. Ioan R. Nicola, 04.08.1933, fg. 1371 b-1372, AIEF
4. *Ce-i în cer și pe pământ*, inf. Busuioc Lingurar, 63 a., Vâlcele, culeg. Ioan R. Nicola, 04.08.1933, fg. 1376 b-1377 a, AIEF

Anexa 4

Culegerea Tiberiu Brediceanu: 1938 (AIEF)

1. *Sub cea poală de dumbrovă*, inf. Busuioc Lingurar, 68 a. și grup de bărbați, Vâlcele, culeg. Tiberiu Brediceanu, 24.12.1938, fg 14775 a, AIEF
2. *Mulțumimu-Ți domn Hristoase*, inf. Busuioc Lingurar, 68 a. și grup de bărbați, Vâlcele, culeg. Tiberiu Brediceanu, 24.12.1938, fg 14775 b, AIEF
3. *Coborât-a Dumnezeu*, inf. Busuioc Lingurar, 68 a. și grup de bărbați, Vâlcele, culeg. Tiberiu Brediceanu, 24.12.1938, fg 14775 c, AIEF
4. *Ce-i în cer și pre pământ*, inf. Busuioc Lingurar, 68 a. și grup de bărbați, Vâlcele, culeg. Tiberiu Brediceanu, 24.12.1938, fg 14776 a, AIEF
5. *Cam pă după munți înalți*, inf. Busuioc Lingurar, 68 a. și grup de bărbați, Vâlcele, culeg. Tiberiu Brediceanu, 24.12.1938, fg 14776 b, AIEF
6. *Moș Adame, moș bătrâne*, inf. Busuioc Lingurar, 68 a. și grup de bărbați, Vâlcele, culeg. Tiberiu Brediceanu, 24.12.1938, fg 14776 c, AIEF
7. *Oi, și din sara de Crăciun*, inf. Mihail Ranca, 44 a și grup de bărbați, Vâlcele, culeg. Tiberiu Brediceanu, 24.12.1938, fg. 14777 a, AIEF
8. *Acum am văzut lumina*, inf. Victor Ranca, 13 a. și grup de copii, Vâlcele, culeg. Tiberiu Brediceanu, 24.12.1938, fg. 14777 b, AIEF
9. *Oi, și din sara de Crăciun*, inf. Constantin Picicoiu, 31 a. și grup de bărbați, Vâlcele, culeg. Tiberiu Brediceanu, 24.12.1938, fg. 14777 c, AIEF

10. *Zuorile*, inf. Veta Bunde, 21 a. și grup de femei, Vâlcele, culeg. Tiberiu Brediceanu, 24.12.1938, fg. 14778, AIEF

Anexa 5

Culegerea Nicolae Moldovan: 1973 (ACS)

1. *În orașul ViŃlaem*, inf. Mihai Șolcoi și grup de copii, culeg. Nicolae Moldovan, 24.12.1973, ACS
2. *Trei crai de la Răsărit*, inf. Mihai Șolcoi și grup de copii, culeg. Nicolae Moldovan, 24.12.1973, ACS
3. *O, ce veste minunată*, inf. Mihai Șolcoi și grup de copii, culeg. Nicolae Moldovan, 24.12.1973, ACS
4. *Sub cea poală de dumberavă*, inf. grup bărbați (țigani), culeg. Nicolae Moldovan, 24.12.1973, ACS
5. *Tatăl cu nouă feciori*, inf. grup bărbați (țigani), culeg. Nicolae Moldovan, 24.12.1973, ACS
6. *În coliba păstorească*, inf. Mihai Șolcoi și grup de copii, culeg. Nicolae Moldovan, 24.12.1973, ACS
7. *Oi, și din sara de Crăciun*, inf. grup mixt, Vâlcele, culeg. Nicolae Moldovan, 24.12.1973, ACS
„Acest colind fiind foarte lung și greu de interpretat era cântat doar la preotul, primarul, învățătorul satului și la familiile fruntașe, care ofereau cetei colac, băutură și o sumă de bani mai consistentă, folosită la organizarea balului de Crăciun, la care aceștia aveau intrarea liberă” (Nicolae Moldovan)
8. *Mulțumita după colindat*, inf. ?, culeg. Nicolae Moldovan, 24.12.1973, ACS
9. *Bunul Dumnezeu și cu Sânt Ionu*, inf. Grup mixt, culeg. Nicolae Moldovan, 24.12.1973, ACS
10. *Mulțumescu-Ți, mulțumescu-Ți, Doamne Iisuse Hristoase (Zoritul)*, inf. grup mixt, culeg. Nicolae Moldovan, 24.12.1973, ACS
Grupul de inf.: Constantin Bicicoi („a Văduvii”), 66 a.; Pavel Gancea, 54 a.; Aurel Nema, 55 a.; Ion Ancu, 62 a.; Victoria Cașăș, 51 a.; Lucreția Ancu, 54 a.; Maria Țifrea, 55 a.; Gheorghe Țifrea, 56 a.; Alexandru Cașăș („Sandu lu Șăndrucă”), 54 a.; Ion Cașăș, 44 a. „Aceste colinde au fost înregistrate în casa lui Ancu Ion; colinde cântate de așa-ziși «băbări», întrucât tinerii, astăzi, au început să se lase de asemenea obiceiuri, fiind păstrate numai de oamenii în vârstă. Aceste colinde au fost cântate la «prima audiție», fără repetiție, așa cum se cântă din an în an. Astă seară s-au adunat în seara de Crăciun niște oameni și au și cântat așa cum s-a făcut înregistrarea. Înregistrarea s-a făcut de Nicolae Moldovan și cu fiul său Nicușor, astăzi 24 decembrie 1973” (Nicolae Moldovan).
11. *Nașterea Ta Hristoase (Troparul Nașterii Domnului)*, inf. grup mixt, culeg. Nicolae Moldovan, 24.12.1973, ACS
12. *Acest praznic luminat*, inf. Mihai Șolcoi și grup de copii, culeg. Nicolae Moldovan, 24.12.1973, ACS
13. *?*, inf. grup de copii țigani, culeg. Nicolae Moldovan, 24.12.1973, ACS
14. *Mulțumim Iisus Hristoase (Zoritul)*, inf. grup de copii țigani, culeg. Nicolae Moldovan, 24.12.1973, ACS
15. *Coborât-a Dumnezeu*, inf. grup bărbați, culeg. Nicolae Moldovan, 24.12.1973, ACS
16. *La o masă rotilată*, inf. grup de copii țigani, culeg. Nicolae Moldovan, 24.12.1973, ACS

Anexa 6

Culegerea Speranța Rădulescu: 1980 (AIEF)

1. *Doi unchiași bătrâni*, inf. Maria Boros, 32 a., Gavrilă Boros, 16 a., Vâlcele, culeg. Speranța Rădulescu, Eugenia Săndulescu, 13.09.1980, mg. 5289 II b, AIEF
2. *Sub cea poală de dumbravă*, inf. Maria Boros, 32 a., Gavrilă Boros, 16 a., Vâlcele, culeg. Speranța Rădulescu, Eugenia Săndulescu, 13.09.1980, mg. 5289 II c, AIEF
3. *Noi umblăm și tot umblăm*, inf. Maria Boros, 32 a., Gavrilă Boros, 16 a., Vâlcele, culeg. Speranța Rădulescu, Eugenia Săndulescu, 13.09.1980, mg. 5289 II d, AIEF
4. *La lină fântână*, inf. Maria Boros, 32 a., Vâlcele, culeg. Speranța Rădulescu, Eugenia Săndulescu, 13.09.1980, mg. 5289 II e, AIEF

Anexa 7

Culegerea Constantin Secară: 2011 (ACS)

1. *Mulțămescu-Ți, mulțămescu-Ți, Doamne Iisuse Hristoase*, inf. grup mixt, Vâlcele, culeg. Constantin Secară, 10.12.2011, d.a._ST-007.mp3_10.12.2011, ACS
2. *La masa ce s-a-ntâmpat, la nuntă-n Cana Galileii*, inf. grup mixt, Vâlcele, culeg. Constantin Secară, 11.12.2011, d.a._ST-011.mp3_11.12.2011, ACS
3. *Coborât-a, coborât-a, Dumnezeu și Sfântul Petru* (tema „bogatul și săracul”, pe melodia piesei *Mulțămescu-Ți*, colind străin de repertoriul zonei, n.n.), inf. grup mixt, Vâlcele, culeg. Constantin Secară, 11.12.2011, d.a._ST-011.mp3_11.12.2011, ACS
4. *Anolo, Ianolo*, inf. grup mixt, Vâlcele, culeg. Constantin Secară, 11.12.2011, d.a._ST-011.mp3_11.12.2011, ACS. „Anolo Ianolo își are originea în Brașovul Vechi, actual cartierele Bartolomeu, Strada Lungă, Strada de Mijloc, Stupinul Vechi. Nu se știu prea multe despre acest colind doar că era cântat de Junii Brașoveni prin 1700–1750 cu toate că prima atestare documentară a acestui grup de Juni este în jurul anului 1820. Știu acest lucru de la bunicul meu Gheorghe Ardelean, care a fost președintele acestui grup. Străbunicul lui sau stră-străbunicul lui a fost unul dintre membrii fondatori ai acestui grup, familia Ardelean fiind una din cele mai vechi din Brașov, am documente care atestă moartea primului din neamul nostru, Iacob Ardelean, decedat la data 1628, la biserica Sfântu Nicolae, din Piața Prund, Cartierul Schei” (Dan Ardelean)
5. *Oi, și din sara de Crăciun*, inf. grup. flăcăi, Araci, culeg. Constantin Secară, 28.12.2011, d.a._ST-001.wav_28.12.2011, ACS
6. *Pogorât-a Dumnezeu*, inf. grup. flăcăi, Araci, culeg. Constantin Secară, 28.12.2011, d.a._ST-002.wav_28.12.2011, ACS
7. *Mulțămescu-Ți, mulțămescu-Ți, Doamne Iisuse Hristoase*, inf. grup. flăcăi, Araci, culeg. Constantin Secară, 28.12.2011, d.a._ST-003.wav_28.12.2011, ACS

1. Oi, și din sara de Crăciun

grup (ceată de colindători) 7 flăcăi

Araci, CV

culeg. Constantin Secară

Araci, 28.12.2011

<p>Oi, și din sara de Crăciun, <u>Oi, Domnului mîneu</u> Oi, S-a născut și Dumnezeău. Oi, și din ieslea boilor, <u>Oi, Domnului mîneu</u> Oi, și din floarea fânului. Oi, mititel, defășețel, <u>Oi, Domnului mîneu</u> Oi, scuticel de dorjenel. Oi, fașa-i dalbă de mătas', <u>Oi, Domnului mîneu</u> Oi, cârpa-i dalbă, păioar'. Oi, păioară, gălbioar', <u>Oi, Domnului mîneu</u> Oi, și steaua li s-a ivit. Tot pe deasupra soarelui, <u>Oi, Domnului mîneu</u> Oi, și dau raze ca din sór'. Oi, și lumină ca din lun', <u>Oi, Domnului mîneu</u> Oi, ceșt domn Irod de-mpărat.</p>	<p>Oi, dacă-și văzui și-și crezu, <u>Oi, Domnului mîneu</u> Oi, c-a născut și Dumnezeău. Oi, grele oști și-au ridicat, <u>Oi, Domnului mîneu</u> Oi, și că iel că și-a tăiat. Oi, șapte mii de coconași, <u>Oi, Domnului mîneu</u> Oi, șapte mii și șapte sut'. Oi, ca să-și tâmple Dumnezeău, <u>Oi, Domnului mîneu</u> Oi, Dumnezeău nu și-a tâmplat. Oi, c-a fost voia Tatălui, <u>Oi, Domnului mîneu</u> Oi, Tatălui și-a Fiului. Oi, să fiți domni buni sănătoși, <u>Oi, Domnului mîneu</u> Oi, domni buni și-a lui Dumnezeău!</p>
--	--

2. Pogorât-a Dumnezeău

grup (ceată de colindători) 7 flăcăi

Araci, CV

culeg. Constantin Secară

Araci, 28.12.2011

<p>Pogorât-ai Dumnezeău <u>Oi, Domnului, Domnu-i nostrú</u> Vreo doi meri și vreo doi peri Oi, din tulpină depărtari <u>Oi, Domnului, Domnu-i nostrú</u> Din vârfuri apropiari</p>	<p>Oi, sus în creanga mărului <u>Oi, Domnului, Domnu-i nostrú</u> Este-un leagăn de mătase Oi, dar în leagăn cine-mi șade? <u>Oi, Domnului, Domnu-i nostrú</u> Șade bunul Dumnezeău</p>
---	--

<p>Oi, dar cu ce e-nfășețel? <u>Oi, Domnului, Domnu-i nostrú</u> Fașa-i dalbă de mătase Oi, cârpa-i dalbă, păioară <u>Oi, Domnului, Domnu-i nostrú</u> Păioară, gălbioară Oi, vine-un rând de rândunele <u>Oi, Domnului, Domnu-i nostrú</u> Cu glasuri de feticele Oi, își cântară-și colindară <u>Oi, Domnului, Domnu-i nostrú</u> Pe Dumnezeu nu-l sculară</p>	<p>Oi, vine-un rând de porumbei <u>Oi, Domnului, Domnu-i nostrú</u> Cu glasuri de feciorei Oi, își cântară-și colindară <u>Oi, Domnului, Domnu-i nostrú</u> Pe Dumnezeu mi-l sculară Oi, scoală, Doamne, nu dormi <u>Oi, Domnului, Domnu-i nostrú</u> Și dă mană câmpului Oi, și apă izvoarelor <u>Oi, Domnului, Domnu-i nostru</u> Și voi și-a lui Dumnezău!</p>
---	--

3. Mulțămescu-Ți, mulțămescu-Ți

grup (ceată de colindători) 7 flăcăi

Araci, CV

culeg. Constantin Secară

Araci, 28.12.2011

<p>Mulțămescu-Ți, mulțămescu-Ți, Doamne Iisuse Hristoase, Că ne-ai dat zile frumoase Și raze prealuminoase! Sub poalele cerului, Mese-ntinse, jilțuri scrise, Dar la mese cine-mi șade? Șade bunul Dumnezău, Cu Ion, Sfântul Ionu, Și-l giudică pe Adamu. Măi Adame, moș Adame, Slobozirea-n Rai ți-am dat-o, Din toți pomii să mănânciu.</p>	<p>Numai din cel pom mai mare-l, Mai mare pom înflorit<u>u</u>, Din ăla să nu mănânciu.<u>l</u>artă-mi, Doamne, c-am greșitu Ș-am greșit, ș-am adormitu, Io ca-n grabă mi-a venit<u>u</u>, Măr în gură mi-a strujitu, Iar eu gol m-am pomenitu. Cu Nașterea lui Hristos<u>u</u>, Să ne fie de folos<u>u</u>, De folos, de bucurie. La mulți ani cu veselie, Și voi și-ai lui Dumnezău!</p>
---	--

Abrevieri

a. – an (cu referire la vârsta informatorilor)

ACS – Arhiva Constantin Secară

AFC – Arhiva Institutului „Arhiva de Folclor a Academiei Române” din Cluj-Napoca.

AIEF – Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” al Academiei Române, București

culeg. – culegător

fg. – fonograf

inf. – informator

mg. – magnetofon

transc. – transcriere